

KOOSTE SAAPUNEESTA PALAUTTEESTA JA LAADITUT VASTINEET

VIREILLETULO JA OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMAN NÄHTÄVILLE ASETTAMINEN

1.	LAUSUNNOT	1
1.1	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus	1

Maanahkiaisien merituulivoimapuiston osayleiskaavan vireilletulosta ilmoitettiin sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetettiin nähtäville 19.1.2023 alkaen. Lausuntoja saatiin 1 kpl.

1. LAUSUNNOT

1.1 Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Lausunto	Vastine
<p><i>Yleistä</i></p> <p>MRL 20 § mukaisesti kunta huolehtii alueiden käytön suunnittelusta alueellaan, ei hanketoimija tai konsultti, vaikka kyseessä ovat ns. hankeyleiskaavat, joissa kaavamutosta tehdään yksittäisen hankkeen toteuttamiseksi. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sitä, että kaava-asiakirjat ovat kunnan asiakirjoja, eivät kaavoituskonsultin tai hanketoimijan. Kaava-asiakirjoihin tulee lisätä kunnan nimi ja vaakuna sekä poistaa hanketoimijan logot, ettei osallisille synny väärää mielikuvaa hankkeesta. Tähän asiaan on myös ympäristöministeriö kiinnittänyt huomiota ohjauksessaan asiakirjoista joulukuussa 2021.</p>	<p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelman otsikossa oli esitetty kuntien nimet sekä yhteystietoina kaupungin/kunnan yhteyshenkilön yhteystiedot ja lisäksi vastaavat tiedot hankevastaavalta ja kaavakonsultilta. Kaavaselostuksesta poistetaan hankevastaavan ja kaavakonsultin logot, mutta näiden tahojen yhteystiedot säilytetään.</p>
<p><i>Toimintaympäristön muutos</i></p> <p>Molemmat osayleiskaavat on hyväksytty molemmissa kunnissa ympäristövaikutusten arviointinnettelyn jälkeen vuonna 2013. Hankealue on osoitettu lainvoimaisessa Pohjois-Pohjanmaan 1. vaihe-maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi (tv-2).</p> <p>Kymmenen vuoden aikana Maanahkiaisien toimintaympäristössä on tapahtunut muutoksia, jotka tulee huomioida osayleiskaavojen lähtötiedoissa,</p>	<p>Toimintaympäristön muutokset on tiedostettu ja ne huomioidaan kaavoitusmenettelyssä.</p>

Lausunto	Vastine
<p>selvityksissä, vaikutusten arvioinnissa ja kaavaratkaisussa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelmassa (Velmu) on kerätty tietoja Perämeren alueelta 2000-luvun loppupuolelta lähtien, joten käytävissä on uutta tietoa. • Pohjoisen Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren merialuesuunnitelma 2023 on hyväksytty. • Perämerelle on suunnitteilla uusia merituulivoimahankkeita sekä aluevesille (lähimpinä Metsähallituksen kolme hanketta Pyhäjoen ja Hailuodon välisellä merialueella) että Suomen talousvyöhykkeelle (Halla) että Ruotsin talousvyöhykkeelle. • Pohjois-Pohjanmaan energia- ja ilmasto- vaihemaakuntakaava on vireillä ja sen yhteydessä on laadittu uusia maakunnallisia selvityksiä. <p>Lisäksi hanke itsessään on muuttunut voimalamäärien, voimalakorkeuksien ja yksittäisten voimaloiden tuotantotehon osalta. Voimalakorkeuksien kasvu vaikuttaa mm. suojaetäisyyksiin suhteessa meriväyliin.</p> <p>Verrattuna kymmenen vuoden takaiseen aikaan, tulevat myös yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden ja niiden sähkönsiirron kanssa korostumaan toisella tavalla.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Velmu-inventointiohjelman tiedot huomioidaan suunnittelussa. - Merialuesuunnitelman strateginen näkemys alueen kestävästä käytöstä ja meriympäristön hyvän tilan tukemisesta huomioidaan. Maanahkiainen on merialuesuunnitelmassa 2030 energiatuotanto- ja kalastusalue, jota halkoo matkailu- ja virkistysyhteys. Alue rajautuu merenkulkualueeseen ja Hanhikivenniemien erityisalueeseen. - Merituulivoimahankkeet päivitetään lähialueen tuulivoimahankkeisiin ja huomioidaan vaikutusten arvioinnissa. - Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan etenemistä seurataan ja päivitetään sen aikataulu asiakirjoihin sekä huomioidaan sen tuottamat aineistot ja ratkaisut. <p>Traficom ja Väylävirasto ovat lausunnoissaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ottaneet kantaa suojaetäisyyksiin laivaväylistä. Etäisyysvaatimus on huomioitu tuulivoimaloiden sijoittamisessa.</p> <p>Yhteisvaikutukset arvioidaan niiden hankkeiden kanssa, joista arvioidaan muodostuvan merkittäviä vaikutuksia.</p>
<p><i>Selvitykset, vaikutusten arviointi ja YVA-menettely</i></p> <p>Hankeesta on tehty aiemmin ympäristövaikutusten arviointi vuosina 2009-2011 ja yhteysviranomainen on antanut lausuntonsa YVA-selostuksesta 4.5.2011 (POPELY/91/07.04/2010). Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (Raahe) todetaan sivulla 3, että tätä hanketta ei koske YVA:n täydentämissäännös. Työneuvottelussa 8.6.2022 yhteysviranomainen on kuitenkin tuonut esille, että vanhankin lain mukaisissa hankkeissa yhteysviranomainen saattaa joutua ottamaan kantaa YVA-selostuksen ajantasaisuuteen ja että tilanne on juuri tämä tässä hankkeessa. Lisäksi on todettu, että selvitykset tulevat kaavamuutoksen yhteydessä päivitettäväksi ja että toimintaympäristössä on paljon muutoksia, jotka vaikuttavat YVA-selostuksen ajantasaisuuteen. Lisäksi yhteysviranomainen on todennut, että lupavaiheessa voidaan kyseenalaistaa, onko hankkeen vaikutukset selvitetty YVA-lain mukaisella tavalla riittävästi. Vielä muistioon on kirjattu, että yhteysviranomaisen lausunto on hyvä olla erillisenä ja itsenäisenä lausuntona, ei osana ELY-keskuksen kaavalausuntoa. Yhteysviranomaiselle ei ole tullut mainittua lausuntopyyntöä eikä sitä OAS:ssa esitettyjen tietojen pohjalta edes voida antaa.</p>	<p>Hankevastaava on pyytänyt ja saanut erikseen lausunnon YVA-selostuksen ajantasaisuudesta ELY-keskuksen yhteysviranomaiselta elokuussa 2023.</p>

Lausunto	Vastine
<p>ELY-keskus toteaa, että tätä hanketta tarkastellessa on sovellettu YVA:la 10.6.1994/468. Lain 17 § (22.12.2009/1584) todetaan:</p> <p>Valitusoikeus arvioinnin puuttumisen tai puutteellisuuden perusteella <i>Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus valittaa 4 §:ssä tarkoitettua hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä sillä perusteella, että tässä laissa tarkoitettua ympäristövaikutusten arviointia ei ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osin puutteellisesti.</i></p> <p><i>Se, jolla muutoin on oikeus hakea päätökseen valittamalla muutosta, voi valituksessaan vedota siihen, ettei arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osin puutteellisesti.</i></p> <p>17 § 2.momentissa tarkoitetaan muun muassa hanketta, joka on muuttunut niin, ettei sitä voida tulkita samaksi hankkeeksi tai tilannetta, jossa toimintaympäristö on muuttunut.</p> <p>ELY-keskuksen käsityksen mukaan em. pykälässä tarkoitetaan muun muassa hanketta, joka on muuttunut niin, ettei sitä voida tulkita samaksi hankkeeksi (jolloin aiempi menettely koskee eri hanketta) tai tilannetta, jossa toimintaympäristö on muuttunut (yhteisvaikutuksia aiheuttavia hankkeita, luontoympäristön muutokset jne). Työneuvottelussa Traficom toi esille, että voimaloiden korkeusmuutokset saattavat heikentää tutkien toimintaa.</p> <p>Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan, että kaavoituksen yhteydessä tullaan päivittämään erillisselvityksiä, ja pyydetään erillinen lausunto YVA-yhteysviranomaiselta päivitetystä selvityksistä. ELY-keskus pitää tätä hyvänä, mutta katsoo, että tämä ei poista mahdollista YVA-menettelyn tarvetta. Mitä YVA-menettelyyn tulee, ELY-keskus täten uudistaa aiemmin työneuvottelussa toteamansa.</p> <p>Edellä mainittu yhteysviranomaisen lausunto YVA-selostuksesta tulee joka tapauksessa ottaa huomioon kaavaselvityksiä suunniteltaessa. https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Lausunto_Maanahkiaisien_tuulivoimapuiston_arviointiselostuksesta.pdf</p> <p>Lausunnossa vesiluontoon kohdistuvat selvitykset katsottiin suurelta osin riittämättömiksi ja puutteellisiksi. Lausunnosta saa hyvän käsityksen, mitä kaikkea arvioinnissa tulisi parantaa. Tämän lisäksi arviointi tulee päivittää kaikilta osin vastaamaan tämän päivän tilannetta ja muuttunutta ympäristöä (esim. vesienhoitosuunnitelma, merenhoitosuunnitelma, yhteisvaikutukset lähialueelle suunnitellut tuulivoimahankkeet sekä sähkönsiirtohankkeet huomioon ottaen, uhanalaisen lajiston päivitys, luononsuojelualueet, VELMU-inventoinnit jne.)</p>	<p>Traficom ja Väylävirasto ovat antaneet lausuntonsa myös osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Voimassa olevissa Maanahkiaisien merituulivoimapuiston osayleiskaavoissa on määrätty mm. tuulivoimaloiden alueelle sijoitettavasta tutkasta ja muista merenkulun rakenteista. Merenkulun turvallisuuden kannalta tarpeellisista toimenpiteistä sovitaan kaavoituksen yhteydessä ja määrätään kaavassa tarpeellisilta osin. Korvaava VTS-tutka-asema sijoitetaan siten, ettei tuulivoimaloista aiheutuva häiriö estä liikenteen ohjausta.</p> <p>Hankevastaava on pyytänyt ja saanut erikseen lausunnon YVA-selostuksen ajantasaisuudesta ELY-keskuksen yhteysviranomaiselta.</p> <p>Yhteysviranomaisen lausunto YVA-selostuksesta on kaavoituksen käynnistämistä ennen käyty läpi, tunnistettu selvitysten ja arviointien täydennystarpeet. Lausunto on huomioitu kaavoituksen yhteydessä tehtävien selvitysten ohjelmoinnissa.</p> <p>Vesiluontoon liittyviä selvityksiä täydennetään. Lähtöaineistona huomioidaan alueelle sittemmin laaditut inventoinnit ja suunnitelmat.</p>

PYHÄJOEN KUNTA

MAANAHKIAISEN MERITUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

Lausunto	Vastine
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman selvityslis- tasta ei voida arvioida esitettyjen selvitysten ja ar- viointien riittävyyttä myöskään MRL:n näkökul- masta. Tämän vuoksi on syytä varautua siihen, että selvityksiä edellytetään täydennettäväksi niiden valmistuttua. YVA-menettelyssä olisi mahdollista eri tahojen ottaa jo etukäteen kantaa suunniteltuihin selvityksiin, mikä omalta osaltaan sujuvoittaisi han- ketta.	Täydennetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa selvitysten osalta hankkeen työohjelmassa esitettyjen selvitysten mukaisesti.
ELY-keskus haluaa nostaa esille esimerkiksi seuraa- vat tarpeen vesiympäristön osalta: - Vedenalaista melua on tarpeen mallintaa ja arvi- oida siten vaikutukset eliöstölle.	Vedenalainen melu mallinnetaan ja arvioidaan vaiku- tukset vesieliöstölle.
- yhteisvaikutusten arvioinnin päivitys ja täydentä- minen (jo aiempi arviointi on todettu selostuslau- sunnossa puutteelliseksi), esimerkiksi yhteisvaiku- tukset vaelluskalojen vaellukseen.	Yhteisvaikutusten arviointia täydennetään. Yhteisvaiku- tusten arviointi vaelluskalojen vaellukseen on noussut esiin merituulivoimahankkeissa. Vaellukseen yhteisvai- kutukset arvioidaan kirjallisuuteen perustuen asiantun- tija-arvioina.
- huomioitava läjitysalueen sijainti, ruoppausmää- rät, läjitysmäärät	Voimassa olevassa Maanahkiaisen merituulivoimapu- iston kaavassa Pyhäjoelle on osoitettu meriläjitysalue. Selvitetään meriläjityskelpoisuus ja läjitys/ruoppaus- määrät. Läjityskelpoisuutta ja -määriä arvioidaan avo- vesikauden 2024 selvitysten jälkeen kaavaehdotuk- seen.
- kiintoaineen, samennoksen ja haitallisten aineiden leviäminen ja niiden vaikutukset (mallinnusta käyt- tään)	Mallinnetaan ja arvioidaan kaavaehdotukseen.
- Velmu-aineiston hyödyntäminen laajasti arvioin- nissa	Velmu-inventointiohjelman tiedot huomioidaan suun- nitteissa.
- Voimassa olevan Merenhoitosuunnitelman tavoit- teiden huomioiminen ja arvio vaikutuksista laadullisi- in tekijöihin (11) sisältää laajan skaalan arvioita- via asioita aina hylkeistä pohjan koskemattomuus- teen	Arvioidaan vaikutuksia laadullisiin tekijöihin.
- Voimassa olevan vesienhoitosuunnitelman tavoit- teiden huomioon ottaminen ja arvio vaikutuksista luokittelutekijöihin sekä vaikutusalueella olevien ve- simuodostumien ekologisen tilan saavuttamiseen	Arvioidaan vaikutuksia laadullisiin tekijöihin.
- vaikutus kalastukseen	Kalasto- ja kalastusselvitys päivitetään mm. nykytila- tiedot päivitetään olevaan tutkimusaineistoon pohjau- tuen. Merialueen kalastoa on selvitetty runsaasti Fen- novoiman hankkeeseen liittyen vv. 2009-2021. Raahan edustalla on toteutettu lisäksi kalataloudellista yhteis- tarkkailua vuodesta 1995 lähtien. Vaikutusarvio toteu- tetaan asiantuntija-arviona.
- Uhanalaiset eliöt ja luonnonsuojelualueet vaiku- tusalueella (m.l. meriharjus) + vaikutus niihin	Kuvataan ja arvioidaan vaikutukset.
- Haitallisten/vaarallisten aineet tuulivoimala- alueen ja kaapelireittien sedimentissä ja vaikutus nii- den leviämiseen ja edelleen vaikutus vesiluontoon	Mallinnetaan ja selvitetään sedimentin laatua avovesi- kauden 2024 selvitysten tulosten perusteella kaavaeh- dotukseen.
Vaikutukset tulee arvioida riittävällä tarkkuudella sekä tuulivoimahankealueelta että sähkönsiirtorei- teiltä.	Vaikutusten arvioinnit tehdään Ympäristöhallinnon oh- jeiden mukaisesti.

PYHÄJOEN KUNTA

MAANAHKIAISEN MERITUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVA

Lausunto	Vastine
<p>Liikennevaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta – julkaisu https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/186659/Raportteja_10_2023.pdf?sequence=3&isAllowed=y</p>	<p>Liikennevaikutusten arvioinnissa huomioidaan julkaisu.</p>